

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget går ud på at indføje bestemmelser i retsplejeloven om dommers påklædning m.v. i retsmøder. Det foreslås at fastsætte i loven, at dommere i retsmøder ikke må fremtræde på en måde, der er egnet til at blive opfattet som en tilkendegivelse om dommerens eventuelle religiøse eller politiske tilhørsforhold eller om dommerens personlige holdning til et religiøst eller politisk spørgsmål i øvrigt. Det foreslås endvidere bl.a. at udbrede anvendelsen af dommerkapper under hovedforhandlinger til også at omfatte byretterne.

Formålet med lovforslaget er at varetage hensynet til, at dommere i retsmøder, hvor retten udøver sin virksomhed i forhold til borgerne m.v., fremstår neutrale, og dermed at understøtte befolkningens almindelige respekt for og tillid til domstolene som den dømmende magt.

2. Gældende ret

2.1. Retsplejeloven indeholder ikke regler om dommers påklædning m.v. under retsmøder. Der findes således ingen bestemmelser i retsplejeloven om, hvorvidt en dommer f.eks. må bære religiøse eller politiske symboler, og anvendelse af dommerkapper ved de forskellige instanser er heller ikke reguleret i retsplejeloven.

Retsplejeloven indeholder regler om, i hvilke tilfælde en dommer skal undlade at medvirke ved behandlingen af en bestemt sag på grund af en foreliggende interessekonflikt (speciel inhabilitet), jf. retsplejelovens §§ 60 og 61. I § 60 er opregnet en række tilfælde, hvor der kan foreligge inhabilitet, og efter § 61 må ingen handle som dommer i en sag, når der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed. Afgørelse om en dommers habilitet i en konkret sag træffes af retten ved kendelse, jf. retsplejelovens § 62.

Efter retsplejelovens § 151 våger rettens formand over, at forhandlingen i retten foregår med tilbørlig

orden og værdighed. Efter Justitsministeriets opfattelse må det antages, at retsformanden afhængigt af de nærmere omstændigheder eventuelt vil kunne gribe ind over for dommers påklædning m.v. i medfør af denne bestemmelse.

Dommere er ansat som tjenestemænd og er dermed omfattet af det generelle værdighedskrav, som gælder for tjenestemænd i medfør af tjenestemandsløven. Dommere skal således i og uden for tjenesten vise sig værdige til den agtelse og tillid, som stillingen kræver. Efter praksis gælder dette såkaldte decorumkrav også for overenskomstansatte i staten, herunder dommerfuldmægtige.

Domstolsstyrelsens Personaleadministrative Vejledning indeholder et afsnit om »Decorumkrav og krav og forventning til personlig fremtræden«. Det anføres i denne vejledning til de ansatte ved domstolene, at det særligt for de personer, som træffer afgørelse i retten, gælder, at den pågældende med sin fremtoning i retten må sikre, at retten fremstår værdig, uafhængig og upartisk. Det anføres endvidere, at der ikke er fastsat en egentlig påklædningspolitik for domstolene, men at det som fælles retningslinje gælder, at der ikke er noget til hinder for, at ansatte ved domstolene kan bære tørklæde, turban eller lignende hovedpåkledning af religiøse eller kulturelle grunde, så længe ansigtet ikke er tildækket.

2.2. Dommerkappe anvendes i dag af dommerne i Højesteret, landsretterne og Sø- og Handelsretten, mens der ikke anvendes dommerkapper i byretterne.

2.2.1. Anvendelsen af dommerkapper i Højesteret bygger på nogle kongelige resolutioner. Dommerne bærer kapper af karmoisinrødt fløj med hvide kanter og dommerfuldmægtigene kapper af rød silke med hvide kanter.

I Højesteret bærer også advokater og repræsentanter for anklagemyndigheden (Rigsadvokaten) kapper. For advokaternes vedkommende er der tale om sorte silkekapper med grå kanter, mens anklageren bærer en sort silkekappe med blåviolette kanter.

Anvendelsen af dommerkapper i landsretterne og i Sø- og Handelsretten bygger til dels på en kongelig re-